

АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
Кафедра історії України та спеціальних історичних дисциплін
2024 – 2025 навчальний рік
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Нормативні дисципліни

<u>Назва курсу</u>	<u>П.І.Б. викладача</u>	<u>Анотація</u>
І рік навчання		
Історична україністика у сучасному суспільстві	проф. Хмарський В.М. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/731-khmarsky	<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Історична україністика у сучасному суспільстві» є з'ясування структури історичного знання, насамперед наукового, з вітчизняної історії у сучасному українському суспільстві, розуміння механізмів функціонування цього знання та взаємних впливів елементів цієї структури.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є 1) аналіз новітніх підходів у розв'язанні вузлових проблем історії України у сучасній історіографії; 2) вивчення найкращого дидактичного досвіду викладання історії України у закладах вищої та середньої освіти; 3) вивчення проблематики історичної політики та політики пам'яті у сучасному суспільстві; 5) здобуття навичок трансляції історичних знань з вітчизняної історії у у публічному просторі різного формату; 4) набуття уміння поєднувати презентацію наукових проблем в умовах викладу матеріалу у закладах освіти.</p> <p>Зміст курсу складається з трьох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історична україністика 2. Актуальні проблеми домодерної історії України (від найдавніших часів до кінця XVIII ст.) 3. Актуальні проблеми модерної історії України (кінець XVIII - XXI ст.)
Методика викладання історії та педагогіка у закладах вищої освіти	проф. Вінцковський Т. С. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/733-vintskovsky	<p>Метою викладання дисципліни є опанування здобувачами освіти основних засад використання методик викладання циклу предметів з історії у ЗВО за допомогою вивчення розвитку педагогіки у вищій школі, сучасних тенденцій функціонування вищої історичної освіти, її змісту, методів формування професійної підготовки. Зміст дисципліни передбачає допомоги студентам сформуванню знання про технології організації навчання історика у XXI ст., способах виховання його особистості крізь призму актуалізації індивідуальних здібностей.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні проблеми педагогіки та викладання історії у вищій школі. 2. Практичні засади педагогічної роботи та методики викладання історії у вищій школі. <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є розширення і систематизація знань здобувачів щодо особливостей педагогіки вищої школи, методики викладання історії у</p>

		ЗВО, процесу навчання історії та його особливостей, методів і форм організації освітнього процесу, науково-педагогічної діяльності викладачів та навчальної діяльності студентів, їх взаємозв'язок і взаємовплив, етапи становлення науково-педагогічного працівника як творця освітнього процесу.
Культурна спадщина та історична пам'ять	доц. Синявська О.А. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska	<p>Метою курсу є поглиблення у здобувачів системних знань, навичок і вмінь щодо вивчення, збереження і дослідження різноманітних об'єктів культурної спадщини та функціонування історичної пам'яті.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культурна спадщина. 2. Історична пам'ять. <p>Завдання курсу полягає у ознайомленні здобувачів з нормативно-правовою базою культурної спадщини, засвоєнні здобувачами теоретичних та практичних основ класифікації об'єктів культурної спадщини; визначення шляхів удосконалення охорони культурної спадщини; ознайомлення з виникненням та еволюцією memory studies, основними поняттями і термінами, пов'язаними з вивченням та функціонуванням історичної пам'яті; вмінням застосовувати отримані знання в практичній діяльності.</p>
II рік навчання		
Політична культура української еліти Political culture of the Ukrainian elite	проф. Бачинська О. А. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska	<p>Важко знайти тему, якій присвячена така кількість видань, досліджень, монографій, ніж тема формування та розвитку еліт. Дослідження формування та розвитку української еліти на різних етапах історії розпочалось досить недавно. Політична культура української еліти зіграла одну з важливих ролей в історичному процесі в Україні, у формуванні поглядів на державу та державність зокрема, на місце української держави у європейському просторі. Тому вивчення даної теми дозволяє ширше та ґрунтовніше доповнити різні курси з історії України протягом ІХ– початку ХХ ст.</p> <p>Предметом даної дисципліни є вивчення орієнтирів української еліти на політичну систему та її складові протягом доби середньовіччя та модерного часу.</p> <p>Курс ставить за мету вивчити проблеми виникнення, становлення та розвитку українського еліти протягом епохи середньовіччя та модерної доби.</p> <p>В зв'язку з метою ставляться наступні задачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Опрацювати основну джерельну базу та проаналізувати історіографію теми. -Порівняти теорії виникнення української еліти, розкрити основні етапи її розвитку. -Охарактеризувати діяльність видатних політичних і духовних діячів. -Визначити роль і значення української еліти в історії України: військовій, соціальній та політичній. <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Політична культура еліти середньовіччя. 2. Політична культура еліти модерної доби. <p>Методичні рекомендації до курсу: Бачинська, О. А., Гончарук, Т. Г. Політична культура української еліти середньовіччя та модерної доби : метод. вказівки для здобувачів другого (магістер.) рівня освіти, спец. 032 – Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 26 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/33883</p>
--	--	---

Вибіркові дисципліни

<u>Назва курсу</u>	<u>П.І.Б. викладача</u>	<u>Анотація</u>
<u>I курс навчання</u>		
Українська складова в спеціальних галузях історичної науки	проф. Бачинська О. А. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/732-bachynska	<p>Метою викладання навчальної дисципліни “Українська складова в спеціальних галузях історичної науки” є сформувати професійні основи історика, який володіє сучасними методами джерелознавчого аналізу, дослідити розвиток спеціальних історичних дисциплін в Україні.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни “Українська складова в спеціальних галузях історичної науки” є: 1. Опрацювати основну джерельну базу і літературу по спеціальних галузях історичної науки. 2. Проаналізувати українську складову в дослідженнях спеціальних галузях історичної науки. 3. З’ясувати об’єкт, предмет та методи досліджень кожної із зазначених галузей. 4. Аналізувати розвиток української науки у контексті розвитку європейської та світової науки . 5. Здійснювати аналіз нових тенденцій розвитку історичної науки.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни “Українська складова в спеціальних галузях історичної науки” є загальні тенденції та особливості розвитку спеціальних галузей історичної науки в Україні.</p> <p>Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістових модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні проблеми спеціальних галузей історичної науки 2. Українська проблематика в спеціальних галузях історичної науки <p>Міждисциплінарні зв’язки: зміст програми вибіркового курсу “Українська складова у спеціальних галузях історичної науки” передбачає вільне володіння студентами знаннями із загального курсу історії України й історіографії історії України, загальних курсів історіографії та джерелознавства, філософії.</p> <p>Методичні рекомендації до курсу: Бачинська, О. А. Українська складова в</p>

		<p>спеціальних галузях історичної науки : методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів другого освітнього рівня “магістр”, спеціальності 032 – «Історія та археологія». Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 24 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/29545/1/ukrainian_component.pdf</p>
<p>Історія торгівлі в Україні IX – початку XX ст.</p>	<p>проф. Гончарук Т.Г. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk</p>	<p>Метою курсу є надання студентам-магістрам більш глибоких знань з історії торгівлі України Середньовіччя та Нової доби у порівнянні з тими, що були ними отримані під час попереднього навчання.</p> <p>Вивчення історії торгівлі дозволить краще усвідомити взаємовплив цієї галузі господарства на інших аспектів економічного, політичного та культурного життя України. Історія торгівлі дозволить студентам розглянути місце України в міжнародному розподілі праці в різні періоди та за різних соціально- економічних та політичних умов й таким чином, краще усвідомити місце історії нашої Батьківщини в загальноєвропейській та загальносвітовій історії.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Торгівля України доби Середньовіччя (IX – XIV ст.). 2.Торгівля України Нової доби (XVI– початок XX ст.). <p>Завдання навчальної дисципліни: вивчити опубліковані джерела за темою спецкурсу ; опрацювати основну наукову та науково -популярну літературу ; дослідити особливості історії торгівлі України в різні періоди як в умовах існування власної державності (України-Русі та Козацької держави), так і в бездержавні періоди; з’ясувати окремі аспекти пов’язані з історією торгівлі, що не розглядалися студентами у загальному курсі історії України; детально розглянути у зв’язку з історією торгівлі такі пов’язані з нею галузі, як історія розвитку шляхів сполучення, історія грошового обігу та історія кредитно - банківської системи в Україні; простежити відбиття питань функціонування та ролі торгівлі в пам’ятках економічної думки України Середньовіччя та Нової доби.</p>
<p>Вища освіта в Україні у XIX – на початку XXI ст.: інституційні трансформації та освітні практики</p>	<p>доц. Синявська О.А. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/742-syniavska</p>	<p>Мета викладання навчальної дисципліни – проаналізувати інституційні перетворення в системі вищої освіти в Україні у XIX – на початку XX ст.</p> <p>Зміст курсу складається з наступних тем.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні аспекти вивчення історії вищої освіти в Україні. 2. Класичні університети Наддніпрянської України. 3. Розширення системи вищої освіти в Наддніпрянській Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. 4. Заклади вищої освіти на території півдавстрійської України у XIX – на початку XX ст. 5. Зміна парадигми вищої освіти за доби Української національної революції. 6. Створення та подальший розвиток радянської моделі вищої освіти у 1920-1930-х рр.

		<p>7. Заклади вищої освіти за межами радянської України.^[1]</p> <p>8. Тенденції розвитку вищої освіти радянської України у другій половині ХХ ст.</p> <p>9. Трансформації освітянського середовища у 1990-х–2000-х рр.</p> <p>10. Основні напрями модернізації освітнього потенціалу на сучасному етапі.</p> <p>У зв'язку з метою ставляться наступні завдання: ознайомити здобувачів з теоретичними аспектами вивчення історії вищої освіти в Україні; проаналізувати основні етапи в становленні та розвитку системи вищої освіти України; з'ясувати засади діяльності та причини розширення системи вищої освіти у ХІХ – на початку ХХ ст.; прослідкувати зміну парадигми вищої освіти та її реалізацію в період Української революції; розглянути радянську модель вищої освіти та етапи її становлення; визначити головні напрями трансформації освітнього середовища на сучасному етапі.</p>
<p>Україна у національному та світовому інтеграційному процесах</p>	<p>доц. Новікова Л. В. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/738-novikova</p>	<p>Внутрішні інтеграційні процеси в Україні впродовж століть, починаючи від Русі, були складним і полі-аспектним процесом. Сучасні наукові дискусії навколо змісту поняття нації дозволяють обрати різні наукові категорії для висвітлення низки чинників/проявів формування ознак суспільної єдності, особливу увагу приділяючи періоду формування модерної нації. Окремі з цих чинників і, водночас, проявів розглядаються в курсі, в тому числі причини еволюції в назвах народу та вітчизни, фактична роль та символіка «столиць», історіографічна праця по створенню загальної історії України та інтеграції в загальну регіональних історій та ін. З іншого боку, Україна з середньовіччя, у часи Русі, сприймалася як важливий суб'єкт міжнародних відносин, у тому числі з погляду інтеграції до більш широких спільнот – релігійних, політичних. З плином історії втрата або набуття державності позначалися на характері інтеграційних процесів, і тільки незалежний статус України дозволяє їй бути повноправним суб'єктом міжнародної інтеграції. Історичні процеси зовнішньої інтеграції, як і внутрішньої, теж відрізняються складністю, вони залежать від систем економічних, політичних, культурних чинників, а також ідей та уявлень щодо України в самій Україні та поза її межами. Сучасний курс України на інтеграцію до ЄС та світової спільноти вимагає комплексного розуміння цього процесу, у тому числі розгляду історичних форм інтеграції.</p> <p>Предмет курсу - внутрішні та світові інтеграційні процеси в історії України, їх взаємозв'язок в період з ІХ до початку ХХІ ст.</p> <p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів понять стосовно особливостей внутрішньої консолідації українського суспільства в різні періоди історії й під впливом дії певної системи чинників, з акцентом на формуванні історичних підвалин та власне української модерної нації, а також у формуванні уявлення щодо включення</p>

		<p>України на різних історичних етапах до особливих цивілізаційних плит, для яких властиві оригінальні конфігурації міжнародних відносин, які, водночас, опираються на елементи історичної традиції та спадкоємності.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - висвітлити методологічні основи курсу, - ознайомити з необхідним категоріальним апаратом, - дати уявлення про окремі чинники внутрішніх національних інтеграційних процесів, - висвітлити у хронологічній послідовності специфіку зовнішньої інтеграції України. <p>Зміст курсу складається з чотирьох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні тенденції національних інтеграційних процесів в Україні. 2. Регіональні особливості національних процесів. 3. Україна у світових інтеграційних процесах у IX – на початку XX ст. 4. Україна у світових інтеграційних процесах XX – початку XXI ст. <p>Методичні рекомендації до курсу: Діанова Н. М., Новікова, Л. В. Україна в національному та світовому інтеграційних процесах : метод. рекомендації з нормативного курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 64 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29801</p>
II курс навчання		
<p>Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: загальноукраїнський та світовий контекст</p>	<p>проф. Гончарук Т.Г.</p> <p>https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/734-honcharuk</p>	<p>Метою курсу «Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: загальноукраїнський та світовий контекст» «Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: загальноукраїнський та світовий контекст» є надання студентам-магістрам більш глибоких знань з історії Одеси (до початку Новітньої доби), у порівнянні з тими, що були ними отримані під час попереднього навчання на історичному факультеті. А також розгляд історії Одеси у безпосередньому зв'язку з історією України та світу з використанням вже наявних у студентів-магістрів знань з вітчизняної та загальної історії.</p> <p>Виходячи з мети ставляться наступні задачі: Виходячи з мети ставляться наступні задачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчити опубліковані джерела за темою спецкурсу (архівні, за можливістю та науковими інтересами магістрантів); - опрацювати основну наукову та науково-популярну літературу; - дослідити особливості історії Одеси XVI – початку XX ст. в різні періоди та за умов її перебування під владою різних країн; - з'ясувати маловивчені періоди та аспекти минулого Одеси доби Середньовіччя та Нового часу та розглянути питання, щодо яких точаться дискусії серед науковців та аматорів вивчення минулого;

		<p>- визначити місце Одеси в політичній, економічній та культурній історії України вказаних періодів, а також і в загальноєвропейській та загальносвітовій історії.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кочубіїв-Хаджибей-Одеса за умов змін політичної влади у Північному Причорномор'ї (XV – XVIII ст.). 2. Піднесення та розвиток Одеси у XIX – на початку XX ст. <p>Методичні рекомендації до курсу: Гончарук, Т. Г. Методичні вказівки до вибіркового курсу «Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: загальноукраїнський та світовий контекст» для здобувачів другого освітнього рівня «магістр», спеціальності «032 – Історія та археологія». Одеса: Політехперіодика, 2020. 26 с.; Історія Хаджибея (Одеси) в працях дослідників XIX–XX ст.: хрестоматія / упор. Т. Г. Гончарук. Одеса: Екологія, 2015. 224 с. URL: http://resource.history.org.ua/item/10819</p>
<p>Єврейське населення в Україні: суспільні та індивідуальні практики модерної та новітньої епох</p> <p>Jewish population in Ukraine: social and individual practices of modern and contemporary eras</p>	<p>доц. Новікова Л.В. https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ua-history/staff/738-novikova</p>	<p>У курсі розкриваються особливості історії єврейського населення України у модерну та новітню епохи, з кінця XVIII ст. до 1991 р., для викладу матеріалу частково залучено просторовий підхід.</p> <p>Цей період часу позначений глибокими змінами історичних соціальних та географічних ландшафтів, які формували специфіку сприйняття історичного процесу з боку локальних єврейських громад та єврейської меншини в Україні в цілому. Модернізаційні процеси нової доби активно позначилися на єврейській спільноті, яка переживала «модернізації» за імперськими взірцями, а також формування нових аспектів ідентичності, уявлення про себе не тільки як про релігійну спільноту, але як про нову тоді форму суспільства – «націю», рівноправну з іншими такими спільнотами. У новітню добу «модернізації» продовжувалися. Співіснуючи з традиційними формами життя, вони породжували множинний суспільний досвід єврейського населення України.</p> <p>Впродовж нового та новітнього часу різні українські регіони були основою для локальних варіантів історичного розвитку єврейських громад, особливо до Голокосту. Існували численні простори, в яких реалізовувався культурний, національний потенціал різних громад. У цей же період, під впливом низки чинників, простори реалізації гуманітарного потенціалу змінювалися анти-просторами (наприклад, під час погромів, політичних репресій, Голодомору, Другої світової війни і Голокосту).</p> <p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів поняття про один з важливих аспектів історичної спадщини України, а саме стосовно історії єврейського населення України в модерній та новітній часи (у період з кінця XVIII ст. до 1991 р.), внеску його представників у різні сфери суспільного життя, взаємовпливів єврейської та інших етнічних груп, а також щодо ключових моментів єврейської історії в контексті історії України, які стали частиною досвіду як євреїв, так і представників інших</p>

		<p>національностей.</p> <p>Зміст курсу складається з двох змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Історія євреїв в Україні в модерну добу (кінець XVIII – початок XX ст.)2. Історія євреїв в Україні у XX ст. <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none">- застосувати сучасні методологічні підходи, включно з просторовою історію, використовуючи поняття історичного «простору» та «ландшафту» як в прямому, так і в метафоричному значенні,- ознайомити здобувачів освіти з фактичним матеріалом, специфікою джерел, концептуальними підходами дослідників до розгляду окремих проблем;- сформувати уявлення щодо історії єврейського населення України як досвіду громади чи її складових, і, водночас, досвіду окремих персоналій в межах окремих історичних періодів; <p>показати історію єврейського населення як зміну історичних реальних та метафоричних ландшафтів, що створювалися за його участю або руйнувалися в такі періоди, як доба Голокосту під час Другої світової війни.</p>
--	--	---